Ե. 6498 1891 ՅՈՒԼԻՍ 25 ԲԻՆՉԵՆՊԻՀ 32 ԻՆՃԻ ԱԼԻՆԻ ԱԼԱՖ. ՕԳՈՍՏՈՍ 6 ԲԻՆՉԵՆՊԻՀ Ե. 6498

10 ԲԱՐԱ.

Մասիսաց Էջրագրատ

10 ԲԱՐԱ.

ԵՎՐՈՊԻ ՂԱՀԷԹԱՆ

Բաղրեպաղ իչին սէնէլիք Մէճիտ 6

Խարոնպզ իչին » » 5

Բոսքա իւճրէթի ալիզէ այիտ տիր

Իսթանպոլտա, Գիւրքճիյ խանընտա, ալի գաղետա վագը 21 վէ 23 նիւմէրոլու մաղազալար.

مطبعه‌سی دار الطباعه‌خانه‌سی
استانبولده کورکچی خانده آلتقاده
واقع ۲۱ و ۲۳ نومرولو مغازه‌لر.

مظهر افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
فروت یانوسیان

١٣٠٧ ԹԷՄՄՈՒԶ ՀԸ ՍԱՀԻՊԻ ԻՍԹԻԵԱՆ ԿԱՐՈՒՇԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԿԱՆ ١٣٠٨ ՄՈՒՀԱՄԸՐԻՄ ١

ԱԶԳԱՅԻՆ

Խառն ժողով տիւն Գալաթատա Ս. Պարիւրբք Հայր հաղ. թահսիլը բիւառէթինտէ ադտ իճթիմա իթմիշ, վէ թաշրա մէսէլէլերի իլէ մէշղուլ օլմուշ տուր։

Միլլի վագքիլար հաղ դընտա Տնտեսական Խորհուրդ թարաֆընտան գալէմէ ալընան պիր քայիհա, Խառն ժողովա թագսիմ օլունմուշ օլուպ, մէճլիսի մէղքիւր տիւն պու պատտէ Տնտեսական Խորհուրդա միւզաքէրաթտա պուլունմուշ տուր։

Տնտեսական Խորհուրդ տախի տիւն Գալաթատա ադտ իճթիմա իտիպ, էղճիւմէնէ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւն իլէ Խասքէօյ Գալֆաեան Որբանոց մուհասէպաթը իլէ մէշղուլ օլմուշ, վէ մուհասէպաթը մէղքիւրէրի թասդիք իթմիշ տիր։

Ա Զ Դ

Ըստ կտակի բարէյիչատակ Յովսէփ Իրմիրեանց, կը հրապարակուի այն հեղինակներն որք Ազգային դպրութեան և պատմութեան վերաբերեալ որևէ աշխատութեամբ կը փափաքին մասնակցիլ Սահակ-Մեսրոպեան դրական մրցանակաբաշխութեան, հաճին իրենց աշխատութիւններն յուղարկել մինչև ներկայ տարւոյ դեկտեմբեր ամսոյ վերջն առ Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրն, ի Կ. Պոլիս։

Տպագրեալ աշխատութիւնք պէտք է որ երեք օրինակ յուղարկուին, իսկ ձեռագիրը մի օրինակ որք ետ չեն դարձուիր։

(Կդէ.)

22 յուլիս 1891

Մամէճունիյէ, Բաւոս բոսթա վէ թէլէկրաֆ միւտիրի հէմշէհրիսիդտէն Անտոնիս էֆէնտի Պալանը, Իսկէնտէրուն բոսթա վէ թէլէկրաֆ միւտիրիյէթինէ թայնին պույրուլտուղու խապէր ալընմըշ տուր։

ՏԱԽԻԼԻԵԷ

Տիւն պէր միւթատ ադտ իճթիմա իտէն մէճլիսի խասսը Վիւքէլատա, մէվատտը միւհիմմէյի տախիլինէ վէ գօլէրա խասթալըղը վէ էմրաղը սայիրէնին տէֆի իչիւն, Տէրսատէթ վէ պիլատը սէլասէ իլէ վիլայէթը Շահանէ վէ գազալարտա իթթիխազը լազըմ կէլէն թէտպիր հաղդընտա իճրայի միւզաքէրէ պույրուլտուղու իչիւն։

Իսթիգրազը ճէտիտին 3ինճի թադսիթի օրուպ, Մ. Բօչիա թարաֆընտան, Օսմանլը պանգասընըն Լօնտրա շիւպէսինէ թէսլիմ իտիլէն 124,949 Ինկիլիզ լիրասը 15 շիլին պէտէլաթը, էվվէլքի թադսիթէրը կիպի Տէրսատէթտէ օսմանլը լիրասը օլարադ ալընմադ իւզրէ, ֆիւռաթընէն դարարլաշտըրըլմասը զըմ-նընտա, Օսմանլը Պանգասը տիրէքթօրու Մ. Լա Ֆիւռանթ իլէ լէտել միւզաքէրէ, ֆիւռաթընէն վէ Լօնտրա պանգասը ագօնթօսունուն շու կիւնլէրտէ տուշկիւնլիկի ճիհէթլէ, պէհէր ինկիլիզ ալթունու իչիւն 108 զրուշ 25 բարատան գիւռատ վէրիլմէսէյէ մումգինէյ հանիպինտէն պէհան իտիլմիշ, վէ գիքը օլունան մէզտար ինկիլիզ լիրասընըն այնէն Տէրսատէթէ ճէլպի իլէ, Օսմանլը ալթունունա թահվիլինտէ մէսարիֆի նազլեսէ վէ սիկուրթա վէ սայիրէսի իլէ, պուրատա մէսարիֆի տարպլեսի թէնզիլ օլունուզտան սոնրա, պէհէր ինկիլիզ ալթունա օսմանլը լիրասը Ելարադ 109 զրուշ 10 բարա հասըլ իտէճէկի, մէսքիւրեթթը Շահանէ իտարէ սինանէն իֆատէ զէլընմըշ օլուզունտան, վէ Պանգըն թէքլիֆ էյլէտիկի ֆիւռաթա նազարէն, սոնրա իւլ մէզտար ինկիլիզ լիրասընըն Տէրսատէթէ ճէլպի իլէ օսմանլը ալթունունա թահվիլինտէ, պէհէր ինկիլիզ լիրասընտա 25 բարա ֆարգ կէօրիւնիւպ, շու հիսապտա խապինէյի ճէլիլէնին 780 լիրա գատար ֆայիտէսի օլաճակը անլաշըլմըշընտան, մարիւզղիք ինկիլիզ ալթունլարը օր վէհհլէ

ԽԱՐՈՒՇԻՆԵՐ

Ֆրանսայի տօնանմասները Դրօնչեթատա վուգու պուլան սէյեահաձը միւնասէպէթիյլէ, Ռուսիա իլէ Ֆրանսա ասվէրելերի պէյնինտէ թաաթի օլունան առարը մուխալէսէթ վէ մուհաղպէթ տերէճէյի ֆէվգէլատէ վարը, անճաղ ասվէրեթէն պէյնինտէ պիր իթթիֆաղ ադը դ ապիլ օլմասըդընա, վէ պունա իսէ Ֆրանսանըն չէքլի հիւքիւմէթի մանի օլաճաղընա տայիր պիր թաղըմ Ալման վէ Ինկիլիզ դաղէթալարընտա բէք չօդ մէգալէլէր կէօրիւլմիշ իսէ տէ, ճէրէեանը հալէ նազարէն, ամիրալ Ժէրվէ Ֆրանսատան այրըլմըշը սըրատա, պիր իթիլաֆնամէնին միւսվէտտէսինի համիլ օլտուղու վէ պունուն անգարիպ հէր իբի տէվլէթ թարաֆընտան իմդա թահթընա ալընաճաղընա տայիր օլան թէլէկրաֆ, նէ Ֆրանսա չէքլի հիւքիւմէթինին պու կիպի պիր իթիլաֆ վէ իթթիֆաղ ադընա մանի օլաճաղը, վէ նէ տախի տիկէր պիր մանիա զուհուր իտէճէկի սէրահաթէն անլաշըլըպ, էվրօբանըն ահվալը հաղըրէյի սիհաասիեսի, տէվլէթէյն պէյնինտէ ադամը վէֆաղ վէ իթթիֆաղը տէրէճէյի վուճուտչէ կէթիրմիշ օլտուղու կէօրիւլմէքտէ տիր։

Սըրպիա գրալը Ալէքսանտր հաղրինին տախի չու սըրատա Ռուսիատա վուգու պուլան սէյեահաթընա պէղանէթ էհէմմիյէթ վիրիլիպ, վագրա Ալման ղաղէթալարը, պունուն բօլիթիդա նօդթայի նազարընճա էհէմմիյէթի օլմահաճաղընը զիքր ու իթեան իսիհօրլար իսէ տէ, սիհաասիհաթըն քէսպ իթտիկի ահվալը ոմմումիյէթէ նազարէն, Սըրպիսթան հիւքիւմէթինին տախի Ռուսիատա մէյեալ օլտուղու կէօրիւլմէքտէ, վէ չու հալտէ պիր թարաֆտան իթթիֆաղը միւսէլլէս տէվլէթլերի, վէ եա տահա տօղրուսու Ալմանիա Ավսթրիա վէ Իթալիա վէ անլէրի մանէն իլմ իղամ իտէն Ինկիլթէրրա տէվլէթի, սուլհ ու միւսալէմէթը ումումիյէթի մուհաֆազատէ չալըշմագտա օլտուղլարընը իլան իթտիքլէրի, վէ Պալդան շէպիհ ճէզիրէսինտէքի հիւքիւմաթը սաղիրէնի տախի զիյրի հիմանէլէրինէ ալմագա սայի օլտուղլարը հալտէ, տիկէր թարաֆտան Սըրպիա, Յունանվէ Դարատաղ հիւքիւմէթլերի Ֆրանսա իլէ Ռուսիա իթիլաֆընա մուգաբէնէթ կէօսթէրմէքտէ, վէ Զուիցերիա, Պելճիգա, Հօլանտա, Լիւքսէմպուրկ, Տանիմարգա վէ Շուէտ-Նօրվէկիա կիպի հիւքիւմէթլէր տէ պի թարաֆ գալըպ եալընըզ քէնտի մէնֆաաթլարընը լյճաղ իթտիկի սուրէթէ թէվֆիգի հարէքէթ իթմէքտէ պիրլէր։

Անճաղ շայեանը զիքր պիր մէսէլէ վար իսէ, օ տա Ֆրանսայ շիմալ ատոնանմասընը Ինկիլիզ սուլարընա տավէթ օլունմասը օլուպ, իշթէ Ինկիլիզլեր իթթիֆաղը միւսէլլէսէ ֆէվգէլատէ թէմայիլ իթմէքլէ պէրաբէր, Ֆրանսա տէվլէթի իլէ տախի էյի կէչինմէքտէ պէօյիւք մէնֆաաթլարը օլտուղունտան, սիհաասիսունուն էֆքէարընճա, Բօրթամութհ. տա Ֆրանսայ տօնանմասը հաղդընտա իճրա օլունաճաղ իհթիրամաթ վէ թէքրիմաթ ֆէվգէլատէ օլաճաղը կիպի, լօրա Սալիսպըրի, պու միւնասէպէթլէ Ինկիլթէրրանըն իթթիֆաղը միւսէլլէսէ տուլխուլ իթմէտիկինի, վէ տէվլէթի միւշարիլէյհանընը բօլիթիդասը, հէր տէվլէթլէ միւնասէպաթը հասէնէյի միւթէսավիեէ հուսուլինտէն իպարէթ օլաճաղընը պիր քէրրէ տահա ալէմէ թէֆհիմ վէ իշատ իտէճէք տիր։

* *

«Թան» գազէթասընտա միւթալէա օլունան աթիտէքի մէգալէ ճալիսի տիգգաթ օլմաղա, պէր վէճհի զիյր թէրճէմէ օլունուր։

Ֆրանսըզլարա ալէլ ումում միւպալաղա իսնատ իսիլմէքտէ իսէ տէ, պու իսնատաթ Շիմալ տօնանմամըզը Ռուս սուլարընտա հուզուրու միւնասէպէթիյլէ վագը օլմամաղ։ Օլ պապատ վուգու պուլան իտարէյի ադատալա չէհրայինլէրին հիքմաեաթը նէզը ու իշատ իտիլմիշ իսէ տէ, իշպու զիեարէթին մահիյէթի վէ էհէմմիյէթինի մէյտանա գօեան զաղէթալարը ատէտի բէք գալիլ օլուպ, մէգքիւր էվրաղը հավատիսէն էքսէրիսի, մաթպուաթը էճնէպէրէնին սիթունլէրինի իմլա իթտիքլէրի միւթալէաթ վէ միւշահազաթընը նագլ ու տէրճ իլէ իքթիֆա իթմիշլէր տիր։

Պիզ հիւանի դապուլ վէ իհթիքամ լարը տէրէճէյի ֆէվգէլատէտէ պուլունան եալընըզ Ռուս մաթպուաթընտան պահս իթմէք իսթէմէեիպ, իթթիֆաղը միւսէլլէս վէ եա միւրէպպաեա տախիլ օլան մէմալիք զաղէթալարընը պիլ խասսա իյմա վէ իշրապ իտիսօրուզ։ Իթթիֆաղը մէգքիւր միւրէվվեճի էֆքէարլարը.Ֆրիդիմքիլեր կիպի Դրօնչեթատա կէմիճիլէրիմիզ վուգու պուլան հիմնիւ գապուլլէրին մանէյի միհիմմինի թէպէին վէ թաֆսիլէ մէէմուր օլմուշլար տըր։ Մէգքիւր զաղէթալար, պու վագանընն էվրօբա միւվազէնէյի գուվվասընընն (գուվվէթլէր) նօդթայի նազարընճա օլան նէթայիճինի միւշահէտ վէ թէմամըյլա նագշ ու թավսիֆ իթմիշլէր տիր։ Շիմտի մաթպուաթը մէգքիւրէ սանէսինտէ, իթթիֆաղը միւսէլլէսին մուգապիլի օլան գուվվէթ վէ սըդլէթը մուվազէնէնին հուսուլէ կէլտիկի, ալէմճէ թէպէյեիւն վէ թէհաֆգուզ իթմիշ տիր, վէ պու խուսուս օլ բիւթպէ տէրճէյի պէտահէթէ վարմըշ տըր քի, Ինկիլթէրրա ախիրէն կէօհա սուլհ ու միւսալէմէթի մուհաֆազա իշին վագը օլան թէրթիպաթը սիհաասիեսէ եանի իթթիֆաղը միւսէլլէսէ իլթիհաղ իտէճէկինէ տայիր օլան հավատիսի, պիւսպիթին թէքզիպ իթմէմիշ իսէ պիլէ, հիչ տէկիլ իսէ պու հավատիսին էհէմմիյէթինի խայլիտէն խայլի թախֆիֆ իթմիշ տիր։

Հաթթա Ինկիլթէրրա տէվլէթի տօնանմամըզին Ինկիլիզ սուլարընտան միւրուրինտէն իսթիֆատ իլէ քէմալի մէհարէթ իլզրէ վէ միւնասէպաթ ալարբարաղ տօնանմամըզը նէվիւմմա Ինկիլիզ սուլարընտա դրալիցանըն մէմալիքինտէ միւսաֆիր օլմագ իչին տավէթ իլղէմիշ տիր։ Մանչ տէնիզի էօյնէ ճիհէթինտէ պուլունան գօհչուլարըմըզընը (Ինկիլիզլերին) թապ ու ախլաղընը պիլէնլէր, պիր թաղըմ վիւքէլա նութգլարը վէ սայիրէտէն զիեատէ, շու տավէթտէն բէք չօդ շէյ իսթիսալ իտէպիլիրլեր։ Ինչպու տավէթտէն մագսատ, Ինկիլիզ զաղէթալարընընն քէմալի ֆախր իլէ թագտիր վէ մէտհ ու սէնա իթտիքլերի վէճհլէ, եալընըզ գուվվէյի պահրիեէմիզէ պիր ալեամէթ իհթիրամ վէ թաազիմ օլմաեընը, պէլքի տէ մուամէլէյի միւնֆէիլանէտէ պուլունմամըզ լազըմ կէլէն ահվալատ մէսալէքիմիզին իսթիգամէթը ալենիյէսինէ պիր էսէրի իհթիրամքեարանէ տիր։

Տօնանմամըզին շիմալի Էվրօբանընն մէմալիքի միւսթէլիֆէսինի, մէմլէքէթիմիզ իշին օլան հիսսիեաթը նօդթայի նազարընճա կէօզտէն կէչիրտիկի պէնամ ու իթեան օլունապիլիր։ Դրօնչեթատ վէ Բէթրսպուրկատա հաղդըմըզտա իզհար օլունան հիսսիեաթա տայիր իսրար իթմէք ֆազլա տըր։ Մէմալիքի մէգքիւրէտէ, եալընըզ բէսմի զէվաթ վէ բիճալ միեանընտա տէկիլ, իլա հէր իքի միլլէթին թայիֆէլէրի վէ հէր չէյտէն զիեատէ անլէրին ըհհիլզարընտա թէճէմմիւ իտէն խալգ արասընտա, էն շիտաէթլի թէվէճճիհ էն խալիսանէ վէ էն սամիմանէ տօսթլուգ միշահէտ օլունմուշ տուր։ Էյլի ախլէգատան պիր զաթըն պէեանընճա, գալպտէ ադալ իրմէեճէք պազը էսրար վար տըր, ֆագամ ահվալը հաղրընտէ ադալ դալպ իլէ վէ մէնֆաաթ հիսսիեաթլա իմթիյազ իտինճէ, արթըգ տիբլօմասիէ իհթիեաճ մէսս իթմէղ հիւքիւմէթին սայընա պիլէ լիւզում գալմաղ։ Իթիլաֆ հէր շէյ վէ քեաֆֆէսինէ բաղմէն զուհուր իտէր, զիրա պու խուսուս ահվալին մահիյէթի իղթիղասընտան պուլունմագտա տըր։ Իթիլաֆը մէգքիւրէն մուգապէլէ իթտիկի. իթթիֆաղը միւսէլլէսէ գարշը տահա գուվվէթլի վէ տահա խալիսանէ օլտուղու աշիքեար տըր, վէ հաթթա պու իթիլաֆքն էօյլէ բրօթօգօլլարա զնքր ու թէսճիլ վէ իմդալարլա թախթիմ վէ թատտիդ օլունմաղա լիւզում օլմամասընտան նաչի իթթիֆաղը մէգքիւրէ ֆայիդ տիր, զիրա պու միսիլլու մաղպաթալարլա գայտ վէ թէհնիր իտիլէն թէրթիպաթը սէնամէտ, վէ մէվհումէտէ, միւսթագպէլճէ էմին օլմաեան տէվլէթլէր թապի տիր։ Պու խուսուս հիքմէթ վէ թարիխ կիպի էն իլվի վէ էն ումումի նօդթայի նազարլա, զէմանը հաղդրընն սուրէթի միւթէմաեիզէսի օլուպ, պու տա անասրը տիրլօմաթիզէյէ վէ ասքէրիլէէնին պիլէ գուվվայի մանէվիեէտէ թապի օլմասընը իգթիկա իտէր, վէ միլլէթլէրին մէնաֆի վէ հիսսիեաթընը պունատան իսթիսալ իտէրիպ։

Ֆրանսա իլէ Ռուսիա էհալիսինին ամալ վէ մագսէտլէրինին իթթիհատ վէ միւշարէքէթինի էյիճէ իտարաք իթմէլէրին,հաղդընտա պունճա չէմաթէթ վագը օլան իթթիֆաղլարա գուվվէթ վէ սըդլէթի իլէ հէր հայատ մուգապէլէ իթմէկէ քեաֆի օլաճաղ տըր։

Թայիֆէլէրիմիզին վուգու պուլան չու զիեարէթի միւճէրրէտ օլմանընը, Ռուս սուլարընա կիթմէզտէն էվվէլ, Յանիմարգա վէ Շուէտ սուլարընտա տախի սէյր ու սէֆէր իթմիշլէր։ Վէ օրլարտա ասըրլարտան պէրու մէվճուտ օլան թէվէճճիհ-հօթը եէնիտէն ուեանարընընշլար տըր քի, պունճա ֆէլաքէթլէրիմիզ, չու ալայիմի թէվէճճիհ-քարանէեի պիրուտէթէ թահվիլ իթմէկիպ, թէվէճճիհաթը մէգքիւրէ Ֆրանսատա տաիմա աքսէնտաղը միւվետէթ օլմագտան խալի դալմամըշ տըր։ Պուտա էսկի տօսթլարընը նէքտիկէր նէ գարշը միւպատէլէյի հիսսիեաթը տօսթանէ իթմէքտէն պաշդա պիր շէյ օլմաեընը, հէմ տէ բէք խալիսէթ վէ սամիմիյէթ իլզրէ ճէրէեան իթտիկիտէ խաթըրլարտան չէգարըլմազ։

Ինկիլթէրրատա կէլինճէ, տօնանմամըզ օրասընը տա զիեարէթլէ սէյեահաթընա խիթամ վիրէճէկինտէն, գրալիցա հաղր թարաֆընտան կէօսթէրիլէնչու հարէքէթի նէզաքէթքեարանէեէ, թայիֆէլէրիմիզ թարաֆընտան այնի հիւրմէթ վէ ընեէթլէ մուգապէլէ խորլուճէկինտէն, Ինկիլիզ հիւքիւմէթի վէ էհալիսի տօնանմամըզը զաեէթ շաշաալը պիր սուրէթտէ գապուլ իթմէսի մէճմուլ տուր։

ԹԷՖԹԻՊԻԴԱ (91)

ԹԱՄԱՔԵԱՐԼԸԳ

ՄԻԼԻՕՆԱՏԱՐՁԱ ԲԱՐԱԼԱՐԸ ՕՅԱՆԱՍ

պէօյլէ ալթը ֆագիրէ գըզա 10,000 ֆրանգ թրախօմա վիրափքտէն պաշդա, մէքթէպ վէ «տար իւլ Մէվլա» թապիր օլունան խայրաթխանէէն տախի մէսարիֆաթընը թէսվիեէ իտէրլէր։

— Միւսիւ, էճնէպի պիր առէմին չու սուրէթլէ մէրագ իթմէսինէ աֆվիտէրսինիզ, ֆագաթ սիզ «տար իւլ Մէվլա» թապիր օլունուր պիր միւէսսէսաթատան վէ պիր մէքթէպտէն տէ պահ» իտիեօրսունուզ։

—Էվվէթ պապա Ռիչարընն մէքթէպի, մատամ Մարիէթ պու մէքթէպի իտարէ իթմէքտէ տիր։

— Մատամ Մարիէթ մի, – սօրտու իհթիեար, քիմ տիր օ,

— Մ. Լուի Ռիչարընն զէվճէսի... պու մէքթէպ եիրմի պէշ քիւչիւք էրքէք չօճուգ վէ եիրմի պէշ քիւչիւք դըզ չօճուգ իչիւն թէէսիս օլունմուշ օլուպ, պու չօճուգլար, օն իքի եաշընա գատար օրատա թահսիլտէ պուլունտուզատան սոնրա, միւնթէխէպ ուսթալար նէզտինէ չըրագլըզա կիտէրլէր, պու չօճուգլարընն մաեիշէթլերի թէտարիք օլունտուղու կիպի։ անատէն պաշդա քէնտիլէրինէ եազլըգ վէ դըշլըգ պէրրէր գաֆտա էլպիսէ իհթա օլունուր, հէմ տէ պէհէր կիւնտէ եարըմ ֆրանգ տա իւճրէթ ախաղ իտէրլէր։ Պու սուրէթլէ ադըրպալարը տիկէր պիր չօգլարը կիչլի, սէֆալէթ վէ զարուրէթտէն սըգըլարադ էվլատլարընը վագթընատան էվվէլ ուսթալար եանընա չըրագլըզա վիրմէքտէն իսէ, քէնտիլէրինէ մէճճանէն թահսիլի իլմ ու մաարիֆէթ իհթիրիրլէր։

— Էյ Մ. Լուի Ռիչարընն զէվճէսի մի պու մէքթէպի իտարէ իտիեօր։

— Էվվէթ միւսիւ, վէ մէզպուրէնին դավլինճէ քէնտիսի էվլէնմէզտէն էվվէլ նէ օղուսմագ վէ նէ տախի եազմագ պիրմէեէն պիր իշճի գըզ օլտուղունտան, վէ թալիմ ու թէրպիեէսէն մահրում օլտուղու ճիհէթլէ, վագթըյլա ֆէնա սուրէթտէ միւգթարըպէ պուլունմուշ օլտուղունտա, քէնտիսինին պաշընա կէլմիշ օլան պիր հալտ տիկէրլէրինի տիւչար սմագտան մէն իհթիմէք իչիւն վար գուվվէթինի սարֆ իհթիմէքտէ թէլէպզիւզ վէ մահղուզիյէթէ հիսս իլլէմէքտէ տիր։ Իշթէ միւսիւ, պապա Ռիչարընն մէքթէպի տէտիքլէրի պունատան իպարէթ տիր։

— Լաքին, միւսիւ սիզ պանա պիր խանէտէն պահս իթմիշ իսթիզ...։

— Էվվէթ պու խանէ մէրնզէ վէ եա ամէլմանտէ օն իքի իշճի գատընլար իչիւն թէէսիս օլունմուշ տուր։ Մէգքիւր խանէ մատամ Լագօմպուն իտարէսի թահթընա պու լունմագտա տըր։

— Մատամ Լագօմպ քիմ տիր։

— Մատամ Մարինէթին կնքամայրը տըր, մէզպուրէ ֆագիրէ վէ միւսթագիմ պիր դաարն տըր, քէնտիսինտէ հիլմիեէթ, թէհամմիւլ վէ ֆագիրէթ կիպի խասայիսի թէճէսսիմ իթտիրմիշ տիր ... անլաեաճաղընն վար իսէ, մէզպուրէ պիչարէ իհմիեար զատընլարընն հալինատէն անլար, զիրա քէնտիսինի տինլէեէնլերէ տայիմա հիքմաեէ իտէր քի, սանընընն Մ. Լուի իլէ իդտիվաճընատան էվվէլ հէր իքիսի տէ հէր կիւն նէեէճէք էքմէք պուլամամագտա չմիչէր, պուեարուն եիկիտիմ, իշթէ իզտիվաճ մէրասիմի, կէլ էօնիմտէ տուր, անլէրին կէչտիկի զէման էյիճէ կէօրէճէքսինիզ, մուահիսէրէն քիլիսէեէ կիրէպիլէճէկիզ։

Ֆիլհագիգա իհթիեար տէպտէպէլ վէ զիինէթլի սուրէթտէ պիր ճէմիյէթէ կէլմէքտէ օլտուղունու կէօրմիշ տիր քի, պու ճէմիյէթէ Լուի Ռիչարդ մատամ Լագօմպա գօլունու վիրմիշ օլտուղու հալտէ բիեասէթ իթմէքտէ իսի, անտէն սոնրա Մարիէթ տէօրթ եաշընտա օլան կիւզել պիր էրքէք չօճուգուն էլինտէն թուտարագ իլէրուլէմէքտէ իսի։

Մատամ Լագօմպ հէման թանըմաեաճաղ պիր սուրէթտէ իսի, վագթըյլա խասթա միզաճ վէ տայիմա պէնզի սօլմուշ օլտուղու հալտէ, իստէյլ սըհհէթը քեամիլ իթմիշ, եիւզլէրինէ ըէնք կէլմիշ, միւքեատեր վէ մաղմում հալի միւպտէտէլի մէմնունիյէթէ օլմուշ պէեազ սաչլարընը թօբլաեբզ տանթէլալը պիր «պօնէ» իչինէ ալմըշ, վէ իրէք ֆիսթանընընն նըսֆընը, իւզէրինէ ալմըշ պուլունտուղու Գաշմիր չալ էօրթմիշ օլտուղու հալտէ եիրիւմէքտէ իսի։

Մարիէթին կնքամայրընա գ օլունու թագտիմ իթմիշ օլան Լուի Ռիչարընն չէհրէսինտէ, ալայիմի պախթիեարի վէ սաատէթ միշահէտ օլունմագտա իսի։ Միւմանիլէյհին միւքէլլէֆ օլտուղու վէզայիֆին աղամէթինի հիսս ու իտրաք

Ա.ՀՎԱԼԸ ՈՒՄՈՒՄԻԵԷՈՒ ՍԱՌՐԱՖԻԵԼ

Էվրոբա բիացալարընտա Եունանիս թան էսհամընն ֆիեաթը էնմէբինատէն տալաթը, Աթինատա էբէյլեճէ թելաշ լ-ամիկլէք, օրատան Էվրոբա զաղէթալարը չէքիլէն թելեկրաֆնամէլէրատ, պու սէնէ Եունանիսթան մահսուլաթընն ֆէյզ ու պերէքէթինատէն պահս օլունարագ, ֆիեաթը էսհամը երնէ էսկի բատտէսինէ վարտըրմագ իչին, իհթիմամաթը լազըմէտ գուսուր իսլամէտիկի թելեկրաֆնամէլէրատ կէօրիլմիշ տիր։

Ահվալը ումումիեէյի սարրաֆիեէ նազարը սիգգաթտա լճմալ իսլիճէք օլուր իսէ կէօրիլիր քի, Աթինա ումուրու մալիեէ էրպաղը, խատաթալըղն մահիյէէթինի թէշխիս իտէմէտիքլէրի ի-չին, տէվատէ տախի իսթիտատը մուվաֆֆագըյեէթ կէօսթերէմէմիշլէրտիր, զիրա Եունան էսհամընն էնմէսինէ սէ-պէպ, Եունանիսթան մահսուլաթընն ֆէնպլըղը օլմասըդը իչին, պու ճիհէթ-տէն վիրիլէն թէէմինաթըն տա ֆայիտե-ոի օլամաեաճաղը տէրքեար տըր։

Էվվելա էսհամճա թէտէնիյի ֆի-եաթ եալընըղ Եունան էսհամընա տա մախսուս օլմանըդ, հէման ումումիեէթ իլզրե էսհամճա թէտէնի վար տըր, պունան սէպէպի տախի, Էվրոբա ումուրու մալիեէ վէ սարրաֆիեէ զաղէթալարընն ըիվանէթլէրինէ կէօրէ, եալընըղ սինասիեաթը տիէլիեէ մատտէ-սի տէկիլ տիր։ Վագրա սինասիեաթը տիէլիեէ սուլհ ու միւսալէմէթը հաղը-ընին վիդաեէսի էսասը իւզերինէ միւզ-թէնի օլմաղա պերապեր, հագայիգ ի ահվալտէն քիմսէնին պի հագգընը իսա-պերտար օլմամասը հասէպլիլէ, ումուրու մալիեէ վէ սարրաֆիեէ երպա-ղը միեանընտա իհթիմանը թամ վէ քեամիլի միւսթէզիմ օլմամասը իսէտէ, թէտէնիյի ֆիեաթընը ասըլ սէպէպի օլ-մագ իւզրե, պիր զէմանտէն պերու Ա-մերիգա պանդալարընտա կէօրիլէն ի-ֆլասլարընն սույի իսթիմալարընն, չու սը-բատա Էվրոբաեա տախի ինթիդալ իհթ-իսսի գոզիեէսինի իրաեէ իսլեօրար։

Վագրա կէչէն հաֆիա Իթալեանընն էն միհիմմ պանդալարընտան պիրիսի հալը իգլասա կէնէրէք, ումուիունու թէսվիեէ վէ թանդիմ իչին թէէսիեա-թընը թաթիլէ մէճպուր օլուղու կի-պի, միւթէգաբզէն Պէրլինատէ տախի պէ, Տոյչէ Պանգընն 1 միլեան 100 մէչհուր տոյչէ պանգընը պիր սույի իհթիմալ կէօ-րիւլէրէք, պու հալէր էնկաբը սէհ-չէթի ճելզ իլլէմիշ տիր։

Իմտի էսհամընն ֆիեաթընը մուհա-ֆազա վէ տէրքեէյի լաեըգէսինէ իս-սալ իչին, Եունանիսթան մահսուլաթը արզիեէսինին էն ալէա պիր հալտէ օլ-մասը տախի քիֆաեէթ իտէճէք տիր։ Ղոհամը մէզքուրէ, ահվալը ումումի-եէյի մալիեէեէ թապիէն քէնտի խաս-ոէյի թէէսիրինի չէքմէքտէ տեվամ իլ-լեեէճէք տիր քի, ահվալը ումումիեէի մալիեէնին եօլունա կիրմէսի իչին տա-խի, էվվել պէ էվվել պանդալարընն վէ պէօյիւք սարրաֆիանէլէրինին իշլէրինի եօլունա գօեուզ, էմնիեէթ վէ իհթի-նանը ումումիեի քէնտի հագգլարընտա իտտէեէ իհթիմամ իհթիէլէրի լազըմ կէլէճէք տիր։

ԹԸՊՊԻԵԷ

Իլմի թըպպըն նէ թարիդլէ հալը հաղըրա իրմիշ օլմասընը, զաղէթալի միւթէպէրէնիղի օգուեան զաթլար հագ-ընտա ֆայիտատէն խալի օլմաեաճաղը իւմիւտիյլե, չու աթիտէքի պէնանին նէչ-ընէ հիմմէթինիղ ըէճա օլունուր։

Ասրըմըղտա իլմի թըպպըն իհթիշ օ-ատուղու թերագդը, կէրչի սիկէր ուլամ ու ֆիւնունլարա նիսպէթլէ պիւեիւք պիր չէյ տէկիլ իսէ տէ, պու ճիհէթ իլէ տախի, կէչմիշ աէհիրլէրդէ թաթ-պիգ օլունատուղունտա պիր ֆարգը ա-զիմ կէօրիւլմէքտէ օլմասընա ինքեար ծլունամագ։

Պէնիի պէչերին ըէֆահը հալի իչին հիչ պիր նէվ ֆէտաքեարլըգ, պաճան տիրիղ օլունմամըշ տըր, վէ հալէտտա օլունմամաղտա տըր։ Էմիաղընն սէպէպ-լէրի, վէ անչէրին վիճուատէ օլան ա-զալարընը նէ՞ տէրէճէլէրտէ խարապ է յ-լէմէսինին իլմի, նանի իլմի թէչրիհ, կէ-չէն 30 ասըրլարտան պէրու, պա խաս-սուս ասրըմըզտա, նէ տէրէճէ թարագ-գը իհթիշ օլատուղու, թարիխի թըպպի-նէ աչինա օլան հէր շախտա մալիւմ տիր։ Իլմի թըպպտա, էմիաղընն էսպապը ասլինէէսինի պուլուպ անլամագ իչին, քիւրբէյի արզը միւմքին մէրթէպէ թա-հարրի խոիպ, էմիաղընն պալչըգլարտան հուսուսէ կէլէն թէաֆֆիւնատէն, վէ պա-ղէն տախի չիտտէթի հարարէթատէն նէ-չէթ խաէն պիր նէվի մուգիրը հավատան իլերու կէլմէքտէ օլատուղունուն էֆքեա-ըընտա պուլունտուլար։ Վէ պիր ղէման տախի, պիր զաղապը իլահի տատ օլու-նուպ սէպէպինի արամագտան ֆարիղ կէլտիլէր։ Ֆագաթ, էհլի ուլում, պու-նունլա դանաաթ հասըլ իսէմէտիկինա-տէն, էմիաղընն վէ պախուսուս էմիաղը սարիեէնին (տարափոխիկ հիւանդու-թեանց) ֆանի, գըզըլ, չիչէկ, զ օլէրա վէ սայիրէնին պագէն չիտտէթ քէսպ իլլէմէլէրինին սէպէպլէրինի, քիւրբէ-միզ իւզէրինատ պուլամանըպ, բուլի սէ-մատ աէվր իհթիէքտէ պուլունան, վէ պիզէ նակէհան կէօրիւնէն գուլրուգլու եըլտըզլարը, քիւրբէմիզ եազլամա-լարընտան նէչէթ իհթիէքտէ օլմալարը չէրբէհէսինէ զահիպ օլատուլար, հաթթա, պու էֆքեարլարընը սապիթ գըլմագ ի-չին, պիր չօդ տէհիրլէրտէ վուգու պաս-լան պուլաշըգ իլլէթլէրին, հէման գուլ-բուգլու եըլտըզլարը, քիւրբէմիզ եազ-լաշտըգլարը զէմանէրինէ թէատիւֆ էյլեսուքլէրի խասթալըգն անտէն նէ-չէթ իլլէմէսինէ, պիր խսպաթը քեաֆի ատտա իլլէտիլէր, (պու խուսուսատա ի-լերուտէ թարաֆընըզա պիր պէնատի մախսուս կէօնտերէճէկիմ տիր)։

Ասրըմըզ իսէ, միքրօպ ասրը օրուպ, հէր իլլէթին պիրէր նէվի միքրօպատան հուսուսէ կէլմէքտէ օլմասը, ալէնէն թէ-լադգը օլունմագտա տըր։ Ֆագաթ, պու հալտէ տախի, պիր սընրի մուալիմիէր, սիւալ էյլեմէքտէ տիրլէր քի, միքրօպ-լէր նէ՞ սէպէպէ մէպնի, էքսերի քիւր-բէմիզ մուղիր վէ պէլա օլմագտա տըր-լար, վէ էնէ, միքրօպ, էմիաղընն սէ-պէպի՞ մի տիր եօգտա էմիաղատա՞ն մը հուսուսէ կէլմէքտէ տիր։ զիրա, իչարի-կիմիզ էն թէմիզ ասուլարընն, վէ հաթթա իմկիքտէն կէչիրիլէն սուեուն պիտէ պիր տամլասընտա վէ քէզալիք հէր կիւն ալ-տրըմըզ հավանընն իչինտէ, ինանընն ագ-ղընտա խարիճինատէ օլատուղու թագտիր-տէ, հիսաբսըզ վէ էնվայլ ուֆաճըգ գուրաար, եանի միքրօպլար պուլուն-մագտա օլմասը էսլար նէվինատէն օլան պիր մատտէ տէկիլ տիր։

Նիչէ տէհիրլէրտէն պէրու, էմիաղընն թէճտավիսի իլէ մէշղուլ օլան մուալիմ-լէրին ֆիքիրլէրինի իշղալ իտէն խուսուս պաշլըճա իլի մատտէ օլուպ, պունլար-տան պիրինճիսի, էմիաղընն թէչրիհի, վէ իլքինճիսի տախի անը-թէտավիսի տիր։ Իլմի թէչրիհ իսէ, իլմի թէտավիսէ նիս-պէթլէ բէք ազիմ պիր թարագգը պուլ-մուշ տուր։ Վէ տայիմատա թարագգը իհթիէք իւզրե տիր։ Պիր թապիպ, խաս-թաեը մուաեէնէ իյլէտիկինատ, իլլէ-թին գանղի աղատա, վէ մէզքուր իլլէ-թին գանղի տէրքէճէտ օլմասընը հէման քէշֆ իտէրէք, բարմագը իլէ կէօսթէ-ըէպկիմէքլիք տէրքէճէսինէ կէլմիշ տիր տեեէպիլիրիզ։ Հիչ տէկիլ իսէ, պաղը-լար իչիւն պու պէօյլէ տիր։ Ֆագաթ, իքինճի նօգթատա կէլինմիքտէ, գա-թիէթ հիւքմիւնի ալմատարագ մէճ-հուլ պիր հալտէ օլուպ, էլան թէճրիւ-պելէրլէ իմգրը էվգաթ իհթիէքտէ օլ-ատուղլարը, մա թէէսսիֆ կէօրիւլմէքտէ տիր։ Նակէհան պիր խասթալըգ իչին պիր մուալիճէ թավսիյէ օլունուպ, պիր միւտտէթ խասթէկէան, անընլէ թէտա-վի օլունուր իսէ, պիր վագըթատան սանրա իւմիտ օլունան ֆայիտէ կէօրիւլ-մէտիկինատէն, մեզքուր մուալիճէ թէզք օլունմաղտա տըր։ Չէօյլէ քի, ասրըմըզ-տա, բէք աղ մուալիճէլէրիմիզ վար տըր քի, հէման 20 սէնէ դատտար, էմիաղընն տէֆի իչին պերգարար իսթիմալ օլուն-մագտա պուլունմուշ օլսուն։

ՏՕԳԹ. ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

(Տէվամ)

ՄԷՔԵՍԹԻՊ

ԴԱՇՏԷՐԻՑԵՆՏԷՆ

...Միւէլլիֆ,

Զիլրտէ մուհարբէր պաղը հավատի-սի զաղէթայի միւթէպէրէնիղտէ տէրճէ հիմմէթինիղ թէմէնին օլունուր։

Շէօյլէքի, Ալի-բաշա թապիր օրու-նան պիր տէլիգանը, պիր դաչ այ մու-գատտէմ, պիր թագըմ հարֆէնատ-լըգ վէ իհթալէյի լիսան իհթիքատէն սոնրա, պիր դահվէճիեէ սիլահ չէքմիշ, վէ զապբթա թարաֆընատան տերտէսթ օ-լունարագ, կէրչի գըրդ կիւն մահպու-սիյեէթատէն սոնրա սալը վէրիլմիշ իսէ-տէ, եինէ ագը պաշընա կէլմէեէպ, գ-օմշուլարընտան պուլունան էհլի ըրդ պիր Իսլամ գասընը եվատ եալընըղ օ-ատուղունու ֆէհմ իտերէք, գաբու-տան իչէրի ֆըրլաեարագ, պիչարէ գա-սընա թատալուսթ իհթէք իսթէմիշ իսէ-տէ, գասընը ահ ու ֆէրեատը իւզե-ըինէ, հէմանէ էթրաֆտան գօնչուլար եէթիշիպ զէվալլէրը զալիմին բէնչէսին-տէն կէրչի խէլաս իյլէմիշլէր տիր, լա-քին օղ էնատտէ օրատա պուլունան պի-կիւնահ պիր չօճուգ ատագ ալթընատա գալարագ թէլրքի հատաթ իհթիշ տիր։ Մէրգուժ Ալի ֆիրարէ միւսարատթէ ազատէյի կիրկան իհթէք իսթէմիշ ի-սէ տէ, թատգիպ օլունարագ, կիղլէն-միշ օլատուղու սամանլըգտան չըդարը-լըգ հիւքիւմէթէ թէսլիմ օլունմուշ տուր։

Ինչանլահ սանէյի ատալէթվանէյի հաղրէթի Շէհրիեարիտէ միւսթահագ-օլատուղու ճէզա թատիին օլունարագ, պիր տահա պաշդարարընա զատրըլըգ իհթէկէ ճիւրաթ իտէմեէճէք տիր։

* * *

Էբէյի վագըթատան պէրու, չէհրիմիզ էթրաֆընատա պաղը հարամիլէր տօլա-չարագ, պիր չօդ եօլճուլարա սարդընը-թըրըգ իհթէքտէ տիրլէր։

Պիրի Ավչար վէ իւչիւ Եիւրիւք զանն օլունան տէօրթ նէֆէր հայատատար, կէչէնլէրտէ, էնդարեէ կիհթէքտէ օ-լան տէօրթ պէչ արապանընն իւգերինէ, Իւմմէթ-Ցէտ թապիր օլունան գարի-եէնին եագընընտա հիւճրամ իհթիէլերի ագրպինտէ, արապաճըլարտան Պուրսա-ը Մէհէմմէտ աղա պիր դաչ տէֆա բէ-վօլվըր էնատաթ իհթիշ իսէ տէ, հայ-տուտար Մարթինի թիւֆէնքլէրի իլէ պիչարէնին իւղերինէ եիւրիւեիւշ իտէ-րէք պիր չօդ եէրինատէն եաբաչամըշլար, վէ պուլունան Հայէպ Ծալլէրինի արա-պաճըլարընը պէյկիրլէրինէ թահմիլէն կէօթիւրմիւշլէր տիր։

Քէօյլիւլէր պիչարէկեանընն իմանատ-նա գօչուշմուշլար իսէ տէ, հայատուտար թիւֆէնքլէրինի կէօսթէրինճէ, հէր քէս էվինէ չէքիլմէկի մէճպուր օլմուշ տուր։

Պու հարամիլէրին թատգիպլէրինէ, հէր թարաֆտան զապթիյէեէլէր սէվգ օլունմուշ տուր։ Վէ անգարեպ տէրտէսթ օլունարագ ճէզայի սէղալարընը չէքճ-ճէքլէրի պէշէքք տիր։

* * *

Կէչէն հաֆթա, չէհրիմիզդէ սէքիզ տաֆթ մէսաֆէտէ պուլունան ֆէնէսէյէ կիթմէք իչին, թէքիր թապիր օլունան մահէլլատէն եօլճուլար կէչէրքէն, իւղեր-լէրինէ իքի քիչի հիւճում իտէրէք սոյ-մուշլար տըր։

Պունատան իքի հաֆթա մուգատտէմ իսթանպօլա, վէ Եօղղատա, վէ Թէրզի-լի ըլճասընա կիմմէքտէ օլան 50-60 նէֆէր եօլճուլար, եալընըղ ալթը աթը, Ըրբչը թապիր օլունան տէրէնին իչին-տէ մէրչ ումուն եօլճուլարը սոյտուքտան պաշգա, պաղըլարընը տա, փարա չըդար-մալարը իչին թէհտիտ վէ տարպ իթմիշ-լէր տիր։

* * *

15 յուլիս 1891

. . . Միւէլլիֆ,

Գայսէրիյէնէ միւթէպէրանընտան Մա-յիսեան Դէորգ էֆէնտի մախտումու Յա-կոբ էֆէնտինէն, չէնա կիւն ադտէմ, Գայսէրիյէտէ թէրքի տապտաղալի հա-եաթ էյլեմիշ օլտուղու, թէէսսիֆի աղիմ իլէ իսթիհսարը պըլընը։

Հէր պիր զաթը, չու տարը ֆէնա-տէն իրթիհալ էյլեմէսի, հէման պիրէր կէօնա թէէսսիրը վէ քէտէր հուսուսէ կէթիրարիկի միսիլու, միւթէվէֆֆանընն տախի, խալիգի Մութլաղը իհսան ու ինայէթի մախսուսէէինատէն օլարագ, մէճպուլ վէ միւթիթասրֆ օլտուղու իս-թիտատ վէ զէքեավէթի հասէպլիլէ, ապ-բան ու էմնալի ադասընտա լաեըգը պիր մէվզը իհրազ իթմիշ պիր զաթ օտու-զունատան, չու զայպուպէթի, պիլճիւմիէ ադրըպա վէ ահրպապասընը, հատտէն զիեատտ զարիդի տէրեայի էքտար գէլ-միշ տըր։

Ճէնապը Ալլահ միւթէվէֆֆանընն վալիտէյնի իրէ պերատերլէրի վէ քեաֆ-ֆէյի թէէլլիւգաթընա սապրը ճէմիլ իհսան պահեուսուն։

Գ. ԳԱՐԹԱԼԵԱՆ

24 Յուլիս 1891
Իսթանպօլ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԻՆ

Ընթերցանութիւնը որ քաղաքակրթութեան և զարգացման պայմաններէն մին է՝ կարի սղբալի վիճակ մ'ունի մեր մէջ։ Եւ ոչ իսկ առաջուան չափ ընթերցասէրութիւն կայ մեր մէջ այսօր, ի՞նչ է պատճառը։ Բանաւո՞ր է արդեօք յանցանքը ժողովրդին վրայ ձգել։ Ըստ ինձ, ժողովուրդը մեղաւոր չէ այս մասին։ Պատճառ չկայ որ ժողովուրդ մը անընթերցասէր ըլլայ երբ գրողներ ունի։ Ոչ մի ժողովուրդ անտարբեր գրանուած է ընթերցանութեան երբ ունեցած է իւր մէջ երևելի գրիչներ։ Գրականութիւն ունեցող ժողովուրդ մը չը կրնար ընթերցասէր չըլլալ, ինչպէս և գրականութիւն չունեցող ժողովուրդ մ'ալ չկրնար ընթերցասէր ըլլալ։ Ի՞նչ է գրականութիւնը։ Գրականութիւնը պէտք մ'է և ոչ գարդ մը։ Դեղեցիկ և անոյշատակ գրութիւնները գրականութիւն չեն նշանակեր այլ գրական վարժութիւն։ Գրականութիւնը այն է որ կենսական հարցեր կը յուզէ, գաղափար կը ներշնչէ, և ժողովրդեան նախապաշարումներն որք միակ պատճառն են իւր թշուառութեան՝ կը ցրուէ։ Ունի՞նք մենք այսպիսի գրականութիւն մը։ Մինթէ մեր գրագէտներն չնչին և անօգուտ խնդիրներով զբաղելէ անդին անցած են, կամ առանց նպատակի և առանց իմաստի երկար բարակ գրութիւններէ զատ ուրիշ բան մը ըրած են, ժողովրդին ընթերցանութեան ճաշակը տալու համար ի՞նչ միջոց գործածած են, ընթերցանութեան հրապուրելու համար ժողովուրդը, նորա տգիտութիւնը և նախապաշարումը չեղոքորթելէ զատ ուրիշ միջոց գիտցած են։ Կարելի՞ է որ ժողովուրդ մը հրաշքով ընթերցասէր ըլլայ։ Մինթէ Եւրոպայի ընթերցասէր ժողովուրդները ընթերցասէ՞ր ծնան, մինթէ նոքա ևս մեզ նման չէ՞ին ատեն մը, կամ մինթէ մեր ժողովուրդը ի բնէ ընթերցանութեան անընդունա՞կ է։ Ո՞վ ըրաւ այդ ընթերցասէր ժողովուրդներն այսպէս։ Իրենց գրողները։ Բայց մինթէ կարելի՞ է որ ոևէ ժողովուրդ լինի ընթերցասէր ազդեցութեամբն այնպիսի գրականութեան մը որպիսի է մերը։

Ս. Ա. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

23 Յուլիս 1891

ՄԻԹՈՒԵՆԷՎՎԻՆ

ԻՐԻ ՃԱՆԻՆԻՆ ԻՏԱՄԸ

Պիր իսթիսար գաղանը էօլսի բմիշ օրմալարընտան Վէ այիր ճինանէթլէրինտէն ալալաը, կէչէնտէ պիլ մուհաքէմէ ճէզայի իտամէ մահքիմ օրմուշ օլան Պէրլան վէ Տիւբէ յուլիսին 26ընտա Բարիստէ հիսկօթին իլէ իտամ օլունմուշլար տը։

Պէրլանըն վալիտէսի մէրգումուն միւշէվիրի օլտուկունտան, ս տախի ճէզայի իտամէ մահքիմ օրմուշ իսկ տէ, պիր ճանի իլէ վալիտէսինին պիրլիքտէ իտամլարը Ֆրանսատա զայրը մէսպուգ օրմազլա, ըէյիսի ճիւմհուր, մէրգումուն ճէզասընը միւէպպէտ գալէպէնտիկէ թէպտիլ իթմիշ տիր։

ԲԱՐԻՍՏԷ ՊԻՐ ՃԻՆԱԵԷԹ

ԿօտօմՕրուա ասգաղընը 2կինճի նիւմէրօլու խանէսինտէ պիր ճինաեէթը միւտհիշէ վուգու պուլմուշ տուր։

Մէկբիւր խանէտէ սաքին մատամ վասսը պիր ֆէրնատը իշիտիպ գօշտուղունտա, գարուճունուն գէվճէսի մատամ Բէսուանը ֆէնա հալտէ մէճբուհ օլտուղունու կէօրմիշ տիր։

Մատամ Բէսուան 33 եաշընտա կիւղէճճէ պիր գաղն օլուպ, գէվճի պիր իշ իչին խանէտէն չգմիշ օլտուղու սըրատա, մէրգումէ պու ֆէյաքէթէ տիւշար օրմուշ տուր։

Ճարիհին քիմ օլտուղու հէնուզ անյաշըլամմիշ տը։ Մամաֆիհ ճինաեէթի վագբանը մէրգումէնին գէվճի թարաֆընտան իճրա իտիլտիկի զանն օլունուեօր։

ՉԱՑ ՎԷ ԳԱՀՎԷ ՍԱՐՅԻԵԱԹԸ

Սթամթիսթիգ ճէտվէլէրի էվրօբա գըթասընտա եալընըզ միւսքիրլէթ սարֆիհաթընը սէնէտէն սէնէեէ արթմագտա օլտուղունու իրանէ իլէ գալմաեըպ, գահվէ վէ չայ միսիկլու տօղրուտան տօղրուեա Շարգըլարա մախսուս օլան մէշրուպաթընտա տայիրէյի իսթիմալի սէնէտէն սէնէեէ թէվէսսիւ իլէտիկինի կէօսթէրիեօրլար։

Պու տէֆա էվրօբա զաղէթալարը իլէ նէյը իտիկն պիր սթամթիսթիգ ճէտվէլի խիւլասասընտա կէօրիւլտիկի իւզրէ, 1831 սէնէսինտէ էվրօբաեա իտիալ իտիլէն չայատան պէհէր չախսընը հիսսէսինէ անճագ 3 կրամ իսապէթ իթմէքտէ իսմիշ, ֆագաթ չայ իսթիմալինէ մէրգը օլանլար, կիւնտէն կիւնէ արթընճա, միւնՕէհայի Շարգ թարաֆլարընտան ճէլպ իտիլէն չայընտա թէզայիւմինէ լիւզում կէօրիւլտիկինտէն։ 1888 սէնէսինտէ եալընըզ Զին գընթասընտան 400 պին քիլօկրամ չայ ճէլպ իտիլմիշ տիր քի, պունատան տա պէհէր չախսընը հիսսէսինէ 13 կրամ իսապէթ իթմիշ տիր։

Հալ պու. քի, Ինկիլթէրրա էհալիսի, էվրօբալըլար միւանընտա չայա էն զիեատէ բաղպէթ իտէնլէրտէն պուլունտուգլարը հիհէթլէ, պու սօն սէնէլէրտէ Ինկիլթէրրատա պէհէր չախսընը հիսսէսինէ 2 քիլօկրամ մէզտարը չայ իսապէթ իտիլմիշտիր։

Գահվեեէ կէլինճէ, պունուն էվրօբանընը ամիր գընթալարընտաքի տէրէճէյի սարֆիեաթը հագգընտա չիմտիլիք մալիումաթը մախսուսէեէ տէսթէրէս օլամամըշ իսկէ տէ, Ֆրանսա տախիլինտէ պէհէր չախսընը սէնէվի իքի քիլօկրամ մէզտարընտա գահվէ սարֆ իտիլտիկինի, Ֆրանսըզ զաղէթալարընը պէրինտէ մէհալասա իտիլտիկ։

ԹԷԼԷԳՐԱՖԼԱՐ

Գրշնշճատ 3 օգոստոս։ — Ֆրանսա տօնանմասը ճումատ կիւնիւ պուրատան հարկէթ իտէճէք տիր։

Պերլին 3։ — ժէնէրալ Ֆօն Վէտէլինին ժէնէրալ Գաբրիվինին եէրինէ Ալմանեա պաշ վէքեալէթինէ թաեին օլունաճաղընա տայիր տէվերան իտէն չաեիա պի էսաստը։

ժէնէրալ Գաբրիվի Ավսթրիա ասքէրինին պէտիւք մանՕվրալարընտա Ալմանեա իմբէրաթՕրունուն ըէֆագաթընտա պուլունաճագ տը։

ՊուլՕնեա օրմանըյա Թրօն մէյտանը միեանընտա թահթէլարզ պիր թրամվայ իսթիեազ թալէպ օլունտուղու պօրատա ըիվաեէթ օլունուեօր։

Հէյեէթը սաբրաֆիեէնին իսթիտասը մէճլիսի պէլէտի թարաֆընտան թահթը միւզաքէրէեէ ալընաճագ տը։

Բարիս 4։ — Մէարիֆի ումումիեէ նազրը Մ. Պուրժուա իլէ այիլէսի Զուիցցերիաեա ազիմէթ իթմիշլէր տիր։

Պէրն 4։ — Տէլակօս քէօրֆէզի հագգընտա պիր գարար վիրմէք իւզրէ թէշէքքիլ իթմիշ օլան հէյեէթը հաքէմիեէ, իքինճի տէֆա օլարագ ագաը իճթիհա խլէմիշ իսէ տէ, մէսէլէ հագգընտա վիրտիկի գարարա տայիր հէնուզ մալիումաթ եօգ տուր։

Բէշթէ 4։ — Հէյեէթը վիւքէլանընթէպտիալ իտէճէկինէ տայիր տէվէրան իտէն չաեիա քէսպի սըհհէթ իտիեօր։

ԼՕնտրա 4։ — Բէթրսպուրկտան «թայմը» զազէթասընա իշար օլունտուղունա կէօրէ, Ռուսիա վէ Ֆրանսա միեանընտա պիր իթթիֆագը թէտաֆիլինին ագաը զըմնընտա Մ. Գարնօ իլէ Ֆրանսա հէյեէթի վիւքէլասը թարաֆընտան իմզա օլունանմուրեէ, Ջար թարաֆընտան թասվիպ օլունարագ, մէճլիսի մախսուսու վիւքէլատէ Մ. տը կկէրա վէ Ն. ՎանՕվսքի վէ Մ. Վիշնէկրաձգի թարաֆընտան իմզա օլունմուշ տուր։

Սէնթ-Օմէր 4։ — Տիւնքի կիւն շէհր էմանէթի տայիրէսինտէ քէշիտէ օլունան զիեաֆէթտէ, վիլաեէթի մէզբիւրէ Ժէպուսու վէ խարիճիեէ նազրը Մ. Բիպօ, իսրատ իթթիկի պիր նութգտա, Ֆրանսա պահրիեէ հէյեէթինին ԳրՕնշթատտա մազհար օլտուգլարը հիւսնի իսթիգալի իսմա իտէր պիր գաչ սէՕղ սէՕյլէմիշ տիր։ Նազրը միւշարիէյհ Ռուսիա իլէ Ֆրանսա միլէթլերինի պիր պիրինէ բապթ իտէն ըէվագրթը տօսթանէ ալայիսինին մէմլէքէթ ֆէվգէլատէ հիւսնիւ թէէսիր իթթիկինի, վէ պու թէէսիրէ հէր քէսին իշթիրաք իթթիկի, Ֆրանսա հէյեէթի պահրիեէսինին հէր նէրէրէեէ կիտէճէք օլուր իսէ, մազհարը հիւմէթի ֆէվգէլատէ օլմասընտան իսթիտալ օլունապիլտիկինի սէՕյլէմիշ տիր։

Բարիս 4։ — Ռուսիա իմբէրաթՕրու Ֆրանսա սէֆիրի Մ. տը Լապուլէեէ Ալէքսանդրը Նէվսքի նիշանընը պէրինճի ըիւթպէսինտէն պիր գընթասընը իթա իթմիշ տիր։

Շէրպուր 4։ — Շէհր էմինի թարաֆընտան Ռուսիա իմբէրաթՕրունա քէշիտէ օլունան պիր թէլէկրաֆտա, պիւթիւն Ֆրանսանընը թէրճէմանը հիսսեեաթը օլարագ Շերպուր շէհրինին Զար հազրէթլերինէ քէմալի թաազիմ իլէ իզհարը հիւրմէթ խլէտիկինի, վէ իմբէրաթՕրիցա հազրէթլերինին եէվմի մախսուսու օլմագ միւնասէպէթխլէ, արզը թէպրիք իթթիկինի պէեան իթթիքտէն սՕնրա, իտարէյի պէլէտիեէնին «Ամիրալ ԳՕրնիլՕֆ»ուն էֆիրատ վէ զապիթանընը միւսաֆիր իթմէքլէ քէնտիսինի պախթիեար ատտ իթթիկինի իլավէթէն պէեան խլէմիշ տիր։

Շէրպուր 4։ — Ամէլէ հէյեէթի տիւնքի կիւն տայիրէյի պէլէտիեէտէ Ռուս վէ Եունան էֆիրատընա պիր զիեաֆէթ քէշիտէ իթմիշ տիր։

Էհալի «Ամիրալ ԳՕրնիլՕֆ»ուն գՕմանտանը գաբան Ալէքսիէֆի օմուզլարընտա թաշըմշ, վէ քէնտիսինէ պիր չիշէք տէմէթի թագտիմ իթմիշ տիր։

Բէթրսպուրկ 4։ — Ամիրալ ժէրվէ Ալէքսանտր Նէվսքի մանասթիրընտա Բէթրսպուրկ մէթրՕբՕլիտինի զիեարէթ իթմիշ տիր։ Պատէհու ամիրալ սայիր քիլիսէլէրի տախի զիեարէթ իտէրէք, Իզաագ քիլիսէսինտէ մի չարիէյհէ քիլիսէ ատրունինտէքի պատկերլերի զիեարէթ իթթիրմիշ տիր։ Ագշամնայընը Ֆրանսա թէպասը վէ ամիրալ իլէ զապիթանընը չէրէֆինէ օլարագ չէհրայինլէր իճրա օլունմուշ տուր։

Շէրպուր 4։ — Ֆրանսա պահրիեէսի քիւչիւք զապիթանը թարաֆընտան, Ռուսիա իմբէրաթՕրիցասընը եէվմի մախսուսու միւնասէպէթխլէ, տարպ իթթիրիլէն պիր միտալեա, միւշարիէյհատա թագտիմ օլունմագ իւզրէ Ռուսիա գՕնսՕլՕսունա իթա օլունմուշ տուր։

ԳահՕր (Ֆրանսա) 4։ — ԳահՕր-ԿՕրտոն ատմիր ե՝լու խաթթընընը բէսմի քիւշատը միւնասէպէթխլէ, 17ինճի օրտու գՕմանտանը ժէնէրալ Վարնէ խրատ իթթիկի պիր նութգտա, Ֆրանսա ասքէրինին խֆայի վազիֆէեէ հագգբյա միւգթէտիր օլտուղունու, վէ Ֆրանսա տՕնանմասընընը ԳրՕնշթատտա մազհար օլտուղու հիւսնի գապուլին, Ֆրանսա ասքէրինին ճիհան թարաֆընտան թագտիրի գբյմէթինէ տէլալէթ իթթիկինի, վէ Ֆրանսա տՕնանմասընընը Ռուսիատան ավտէթինտէ ինկիլթէրրա տէվլէթի թարաֆընտան տախի ԲՕրթմուրթհա տավէթ օլունմասը, էվրօբանընը Ֆրանսա հագգընտաքի հիւսնի հիսսեեաթընա պիր էմալէյի ճէտիտէ խուսկինի պիլպէեան, Ֆբրանսանընը մէվգբյի սապբգընը իհրազ իթթիկինի քէմալի իթթիեար իլէ կէօրտիւկինի տէրմիեան խլէմիշ տիր։

Պրիւքսէլ 4։ — Տիւն ագշամ սաաթ 8 բատտէլէրինտէ Գրալիցա հազր. պիր սինիր նէՕպէթինէ տիւշար օլմուշ, վէ պու նէՕպէթ պիր սաաթ գատար տէվամ իթմիշ տիր։ Միւշարիէյհա տօն վէզայիքի մէգհէպեեէսինի իճրա իթթիքտէն սՕնրա հալի էյիլէշմիշ տիր։ Թասիպլէրին իքատէսինէ կէօրէ, միւշարիէյհին հալի մուհաթարատան արի տիր։

Բէթրսպուրկ 4։ — Սընրպիսթան գընրալը տիւնքի կիւն ԲէթէրհՕֆա միւվասէլէթ իթմիշ տիր։ Միւշարիէյհ տէմիր եօլ սթասիՕնունտա խմբէրաթՕր իլէ կրանտիւգլէր թարաֆընտան իսթիգպալ օլունմուշ տուր։ Գրալ պատէհու իմբէրաթՕրիցա իլէ կրանտիւշկլերի զիեարէթ իթմիշ տիր։

Բարիս 4։ — Թահիթի վալիսինտէն ալընան պիր թէլէկրաֆտա, «ՎՕլտ» նամ Ֆրանսըզ սէֆինէյի հՕրպիեէսինին «Թէթուպէրա սէվահիլինտէ զարգ օլտուղու վէ թայիթէսինին թաքլիս իտիլտիկի մուհարբէր տիր։

ՄՕնթէվիտէօ 4։ — Իւրիվուայ պանգասընընը պիր այ միւտտէթլէ թաթիլի թէէտիեաթ իթմէք հագգընտա, հիւքիւմէթին պիր էմրի սատրը օլմուշ տուր։ Պու միւտտէթ զարֆընտա պՕրտա գաբալը օլաճագ տը։

Լ'ԱՎԸՆԻՐ

ՏԷ

ՖԱՄԻՅԼ

ՖԱՄԻԼԵԱԼԱՐ ԻՍԹԻՊԱԼԻ ՆԱՄ ՇԻՐՔԷԹԻ
ՄԻԹՔԷԳԱՊԵԼԷՅԻ ԹԷԷՄԻՆԻՅԵԷ
ՍԷՐՄԱՅԷԼԷՐ ԹԷՇԲԻԼԻ ԻԶԻՆ
ՖՐԱՆՍԱ ՏԷՎԼԷԹԻՆԻՆ
ՆԷԶԱՐԷԹ ՎԷ ՀԻՄԱՅԷՍԻ ԹԱՀԹԸՆՏԱ
ԻՅՖԱՅԻ ՄՈՒԱՄԷԼԱԹ ԻՅԼԷՐ
ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՄԷՐՔԷԶԻ ԻՏԱՐԷՍԻ

Ֆրանսա Լէօն ՀԷՐԷՆԿ, Բէբէ-ղէլէ օ՝ֆ՝ Ն. 61

ԹԷՄԻՆ ՕԼՈՒՆԱՆ ՍԷՐՄԱՅԸ
100.000.000 ՖՐԱՆԳ

«Լ'Ավընիր տէ Ֆամիյլ» շիրքէթինին թէշքիլի վէրէվ ճիւգի օլսուն պիր մուավէնէթ օլմագ մագսէտինէ մէպնի օլուպ, պու շիրքէթ ազ միւտտէթ զարֆընտա թէրագը վէ թէվէսսիւ խլէմիշ տիր։

«Լ'Ավընիր տէ Ֆամիյլ» շիրքէթի պիր միւտտէթի մուայէնէ զարֆընտա եախատ միւտտէթին ինգըզասընտան էվվէլ խապէթի վագբա իլէ սէրմայէլեր թէշքիլ խէր։

«Լ'Ավընիր տէ Ֆամիյլ» շիրքէթի էնվայլ մուամէլաթ իլէ միւթէվէզզիլ օլուպ, պաշլըճալարը մէնգուլաթընը գբյմէթի միւսթէար օլան մէպլաղը թէէմին խլէմէք, զայըպտա օլան պիր սերմայէեի էլտէ իթմէք, սանատաթ վէ թիճարէթէքի իսթիգրազաթընը ըէէս իւ մալինի թահթը թէէմինէ ալմագ, ջՕճուգլար իչին ճէհէզ թէտարիք խլէմէք, իսթիեարլար իչին մէտարը թէսայեիւշ օլաճագ մէպլաղը ըէյտա փլէմէք, գայտը հանաթ շարթը իլէ մէշրութ վարիատթը միւճուտէ կէթիրմէք, խիւլասա, ուտուլի իտարէյէ միւթէալլիգ հէր նէվի մուամէլաթը խֆա խլէմէք պիր։

«Լ'Ավընիր տէ Ֆամիյլ» շիրքէթինին Տէրսատէթ ամէնթէլիի, 1884 քանունի սանի իսլթիտասընտան պաշլամըշ տիր։

Ֆազլա մալիումաթ ալմագ, վէ շիրքէթէ հիսսէտար եալըզմագ արզուսունա պուունան, Տէրսատէթտէ Պաղչէ-Գարուսունտա Շէյխիլ Իսլամ խանընտա 11 նիւմէրօլու օտատա մուգիմ ամէնթէսի թէլլալեան Բարսեղ էֆ. Ալէ միւրաճաաթ իթմէլի տիր։

ՐՈՒՄԷԼԻ ԴԱՋԱՍԳԷՐԼԻԿԻՆՏԷՆ

Մանէթը Սէնիյէէյի Միւլիքանէ էրքանը հաբպ ֆէրիգի մէրհում Վէլի Բէյ բաշա զիմմէթինտէ ալաճաղը օլան զէվաթը, իշպու թարիխի իլանտէնիհանէէթ ելիրմի պիր կիւնէ գատար պըսմէթի ասքէրիեէ մահքէմէսինէ միւրաճաաթ իլէմէլէրի, վէ միւատէթի մէգքիւրէ միւնգազլյէկ օլտուգտան սՕնրա, մէրհումու միւշարիէյհին թէրիքէսինին թահրիրինէ պէտ ու միւպաշէրէթի օլունաճաղը իլան օլունուր։

1—3

ՏՕՂՐՈՒ ԵԱՋՄԱԳ ՈՒՍՈՒԼՈՒ

Մէքեաթիպի իսթիտայէ շակիրտանը իչին, լիսանը թիւրքի մուալլիմի Պեարոս էֆէնտի Կարապետեան մասրիֆէթիյէ թէրթիպ իտիլմիշ օլան, վէ 100 սահիֆէտէն իսպարէթ պուլունան մէզքիւր միւֆիտ բիսալէ, Իսթանպօլտա Սուլթան համամտա փագը 12 նիւմէրօլու Զարդարեան մահալասընտա 3էր ղուրուշա սաթըլմագտատը։

ՃԱՆԻՒ ՄԷՇՀՈՒՐ ՀԱՆՐԻ ԲՐԱՆՑԻՆԻ

Ցրունեատէ էմնալի Ճամէսպուգ օլան ճանիյի մէրգումուն հիքեաեէյի թարիխնէսի, վէ իրթիքեաբ իթթիկի ճինաեէթի միւթեատիտէյի հավի օլան իշպու բՕման հայրէթպէեան ճիւղ պէճիւղ նէշր օլունմագտայ օլուպ, եէտինճի ճիւղի պու քէրրէ մէյտանը ինթիշարէ վաղ օլունմուշ տուր։

Մէգքիւր բՕման սուճու ՊՕղոս վ Յակոբ ազալարը տիւքքեանընտա պուլունտուղու կիպի, զաղէթա միւվէզզիլէրի մաաբիֆէթի իլէ տախի սաթըլմատա տը։

ՏՕԳԹՕՐ ՃԷՎԱՀԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Թէտավիի խուսուսի, իլէթի էֆրէնտի եէ, վէ ալէաթը թէնասիլիեէէ տաեիր։

Գալաթատա քէօրրիս պաշը նիճմէրօ 5։

ՍԱՓՐԱՖԻՑԷԼ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐԱՍԸ

1891 Յուլիս 25

Էահ։ Ում. միւլիտտէյ։ սէրի Տէ	—	—
Տիւն ագշամ գարանը	20	4½
Պու սապահ աշրլիը	20	7
Էն միւքէէք ֆիեաթ	20	7
Էն աշաղը ֆիյաթ	20	4
Սէրի Ա.	42	30
» Պէ	23	—
» Սէ	20	6
Բահվիլաթը Օսմանիյէէ	78	7
Էն եիւքսէք ֆիեաթ	78	10
Էն աշաղը ֆիեաթ	78	2
Թասֆիյէէ	18	—
Շըմէնտըֆէր ֆր.	68	50
Օպլիգասիօն Թրամվայ Լ. Օ.	499	—
Իսթիլանճ 8 կիւնէ	190	—
» 1 »	100	—
ԱԳՕՏՕՆԼԱՐ		
Իսթանպօլ պանգասը Ի. Լ.	5	26
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4	36
» ՕԹ. չանժ է վալէօր »	4	26
Դրէտի ժէնէրալ օթօման Լ. Օ.	8	28
Թրամվայ »	5	80
ԲՖժ	15	8
ԵՈՒՆԱՆ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ		
Իսթիգրազ 5% ֆր.	410	—
» 4% »	—	—
Պանգ նասիօնալ »	424	—
Լօրիօմ »	140	—
ԱԳՃԷ ՖԻՆԱՆՍԱԼԱՐԸ		
Ծամ. վիր. 100 ղրշ. տան Ղրշ. Փ.		
Սիմ մէճիտիյէ	108	6
Մէթալիք	101	—
Պէլիք	102	—
Ալթընըզ	103	—
Ինկիլիզ լիրասը	109	30
Ֆրանսըզ »	87	—
Յօլ	89	10
Գարպօն գաեիմէսի	8	63
ԳՕնսՕլիտ բէբՕրու	40	—
Օսմանիյէէ » ԲէբՕր	—	—
Շըմէնտըֆէր » ՏէբՕր	—	—
ԳԱՄՊԻՕ		
ԼՕնտրա	108	¾
Փարիս	23	30
Ֆրանգ	—	—
ՖիՕրէն	10	80
Մարգ	18	60